

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 13/200
Datum: 18.04.2024

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, u skladu sa članom 19 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 18 aprila 2024. godine, donosi

ODLUKU

1. Usvaja se Koncept dokument za oblast zanatstva.
2. Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine i druge nadležne institucije dužni su da sprovode ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë

*Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine - Ministry of Industry,
Entrepreneurship and Trade*

KONCEPT DOKUMENTA

U OBLASTI ZANATSTVA

Februar 2024.

Sadržaj

Rezime koncept dokumenta	3
Uvod	8
Tabela 1: Tabela sa opštim informacijama u vezi sa koncept dokumentom.....	9
Poglavlje 1: Definicija problema	10
Tabela 2: Relevantni dokumenti politika, zakoni i podzakonska akta.....	12
Tabela 3: Stablo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i posledice ...	23
Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema	26
Poglavlje 2: Ciljevi	27
Poglavlje 3: Opcije	28
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja	31
4.1: Izazovi prikupljanja podataka	32
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	33
Tabela 7: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti, koje su provedene za koncept dokument	33
Poglavlje 6: Poređenje opcija	35
Tabela 8 Poređenje opcija	36
Tabela 9: Plan sprovođenja Opcije 3: Izrada, usvajanje i sprovođenje Zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju rukotvorina	36
Poglavlje 7: Zaključak i naredni koraci	41
7.1: Odredbe za praćenje i vrednovanje	41
Prilog 1: Obrazac procene ekonomskog uticaja	42
Prilog 2: Obrazac procene društvenog uticaja	44
Prilog 3: Obrazac procene uticaja na životnu sredinu	48
Aneks 4: Obrazac za procenu uticaja na osnovna prava	50

Rezime koncept dokumenta

Opšte informacije	
Naslov	Idejni dokument za zanatsku oblast
Nadležno ministarstvo	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
Kontakt osoba	gurakuq.kastrati@rks-gov.net
NPR	Idejni dokument je deo NPR 2023-2025: Aktivnost br.28
Strateški prioritet	<p>Cilj razvoja - Digitalna, kružna i konkurentna ekonomija</p> <p>Strateški cilj - Izgradnja poštenog, prilagodljivog i konkurentnog poslovnog okruženja</p> <p>Strateška mera - Unapređenje regulatora, unifikacija i unapređenje poslovnih usluga za biznis</p> <p>Strateško delovanje - Izrada i usvajanje idejnog dokumenta za zanatstvo</p>

Odluka	
Glavna pitanja	<p>Zakon o zanatstvu koji je usvojen 2004. godine od strane PIS-a je zastareo zakon i nije u skladu sa pravnim, ekonomskim i društvenim razvojem, kroz koje je Republika Kosovo prošla u poslednje dve decenije. U 2021. godini, na zahtev Pravnog odeljenja MIPT-a, USAID je izvršio EX-post ocenjivanje. Procena nije izvršena u skladu sa Smernicama za procenu ekspost zakonodavstva u Republici Kosovo (2015) zbog nesprovođenja zakona, pa je korišćena druga metodološka alternativa koja je podržana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Procena odredbi u poređenju sa drugim zakonima na snazi na Kosovu, i</i> - <i>Poređenje zakona sa zakonodavstvom zemalja regiona.</i> <p>U okviru ove procene, intervjui su takođe obavljani sa relevantnim akterima kako bi se stvorio što precizniji pregled u oblasti zanatskih delatnosti na Kosovu. Iz ove procene proizašli su sljedeći zaključci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Administrativnim opterećenjem smatraju se zakonske odredbe koje određuju jedinstvene naknade za sve zanatlije. Konkretno, dodatne licence, dozvole, takse i zaduženja su u suprotnosti sa logikom stvaranja povoljnog ambijenta za razvoj zanatskih aktivnosti na Kosovu. - Definicija zanatstva, kao privredne delatnosti u zakonu je nejasna, kršeći princip jasnoće u zakonodavstvu, čitava poglavlja Zakona – kao što su registracija preduzeća i odjava/prestanak delatnosti su obuhvaćena posebnim zakonima (Zakon o privrednim društvima), osim toga,

	<p>zamenjene su i druge posebne odredbe, koje između ostalog, uključuju tehničke i ekološke zahteve, radnu dozvolu, zajedničke delatnosti, obrazovanje i stručno usavršavanje i organizaciju zanatskih aktivnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon je usvojen tokom perioda PIS-a i ovi institucionalni mehanizmi su prestali da postoje. Zakon je nametnuo posebne odgovornosti zanatskim udruženjima na nivou zemlje, iste su loše strukturirane i stvaraju konfuziju, nedostaju mu koherentnost i postoje nedostaci u objašnjenju osnovnih principa, što je otežavalo precizno definisanje značenja zanatlijske delatnosti. . <p>Stoga, pozivajući se na navedeno, smatramo da je nemoguće realizovati ciljeve, strateške i specifične ciljeve u oblasti zanatstva definisane relevantnim aktima Vlade, odnosno Ministarstva industrije, preduzetništva i trgovine .</p> <p>Novim zakonom o zanatstvu urediće se zanatska delatnost, uslovi za obavljanje zanatske delatnosti, organizacija sistema privredne komore, zanatskih komora kao i osnove obrazovanja i usavršavanja kadrova za potrebe privredne komore. obavljanje zanatskih aktivnosti.</p> <p>Zakon takođe ima za cilj očuvanje i razvoj zanata kao zanatske delatnosti koja se obavlja uz prenošenje znanja, opštih veština i zanatskih veština. Zakon će regulisati dodelu zanatskog zvanja, sertifikaciju zanatskih proizvoda, imenovanje zanatskih delatnosti, unapređenje delatnosti, integraciju subjekata i prateće sredine, uz sprovođenje mera finansijske podrške i drugih mera.</p> <p>Definisanje zanatske radinosti kao delatnosti od posebnog društvenog značaja u interesu javnosti, u cilju očuvanja i razvoja znanja, veština i zanatskih veština i zaštite kulturnog nasljeđa vezanih za inovaciju, koja predstavlja savremenu tehnologiju je takođe jedan od glavnih ciljeva zakona.</p> <p>Zakon, takođe, definiše zanatsku industriju kao uži naziv jedne vrste zanatske delatnosti, koju karakteriše određena vrsta zanatskih veština. Ministarstvo i Privredna komora Kosova utvrdiće spisak zanatskih delatnosti</p> <p>Novi zakon i podzakonski akti koji proizilaze iz ovog zakona upotpunjuju stabilan pravni okvir u oblasti zanatstva i ručnog rada, koji se fokusira na promociju sigurnosti, kvaliteta i originalnosti proizvoda.</p>
Rezime konsultacija	<p><i>Koncept Dokument je dostavljen na preliminarne konsultacije u okviru institucija Republike Kosovo tokom perioda 09-30.11.2023.</i></p> <p><i>Koncept Dokument je dostavljen na javnu raspravu i postavljen je na platformu za javne konsultacije tokom perioda 01-22.12.2023.</i></p>

Predložena opcija	<p>Ovaj koncept dokument preporučuje usvajanje novog Zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju rukotvorina, kao poželjne opcije za postizanje koherentnosti i efektivnosti okvirnog zakonodavstva Republike Kosovo u oblasti zanatstva i zanatske industrije .</p> <p>Opcija 3 - Izrada novog Zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju rukotvorina, prava je opcija kao posebna politika za rešavanje glavnih problema i izazova koji regulišu oblast zanatstva i rukotvorina identifikovanih u ovom konceptualnom dokumentu i vrednovanje Ex -post Zakona br. 2004/44 o zanatstvu.</p>
-------------------	---

Glavni očekivani uticaji	
Uticaj na budžet	Budžet za administrativno upravljanje svake opcije mora biti pokriven budžetom Republike Kosovo.
Ekonomski uticaj	Zakon će služiti principu promovisanja održivog ekonomskog rasta, osiguravanja i unapređenja pružanja ujednačenih zanatskih proizvoda i usluga, u cilju zadovoljavanja zahteva tržišta i potrošača, a samim tim i održavanja fer konkurencije među zanatlijama. Uopšteno, zakoni koji se odnose na zanatstvo i ručni rad, imaju za cilj osigurati da ovi proizvodi budu autentični, sigurni i visokog kvaliteta. Ovo garantuje da su proizvođači i potrošači zaštićeni i da se industrija nastavlja razvijati.
Društveni uticaj	<p>Prava potrošača pojedinca i porodice biće unapređena primenom pojačanih pravila koja su na potrebnom nivou da ispunjavaju osnovne zahteve (<i>bezbednost, zdravlje, životna sredina, imovina</i>) od strane zanatskih preduzeća .</p> <p>Zakon, kroz mehanizme, usklađuje zahteve tržišta rada sa stručnim kvalifikacijama radne snage u zanatskom sektoru, a priznaće se i kvalifikacije stečene u drugim zemljama za ovu oblast.</p>
Uticaji na životnu sredinu	<p>Uticaj zanatstva na životnu sredinu može varirati ovisno o materijalima i tehnikama korištenim u proizvodnom procesu. Radovi napravljeni od prirodnih i održivih materijala kao što su bambus, pamuk, vuna ili reciklirani materijali, mogu imati manji uticaj na okolinu od onih izrađenih od sintetičkih materijala. Proizvodnja sintetičkih materijala zahteva veliku potrošnju energije, a proces proizvodnje stvara zagađenje, degradira okolinu i utiče na zdravlje ljudi. Tehnike koje se koriste u proizvodnji rukotvorina mogu imati i ekološke posljedice, npr. tradicionalne tehnike bojenja često koriste prirodne boje, koje manje zagađuju okolinu, dok moderne sintetičke boje zahtevaju upotrebu štetnih hemikalija .</p> <p>U celini, uticaj zanatstva na životnu sredinu može biti pozitivan ili negativan, zavisno od korištenim materijalima i tehnikama. Odabir održivih, prirodnih</p>

	materijala i proizvodnih metoda, koji minimiziraju otpad i zagađenje mogu imati pozitivan uticaj na životnu sredinu.
Administrativno opterećenje za kompanije	<p>Intervencije predviđene Koncept dokumentom će izazvati dodatne troškove za zanatska preduzeća, a koji će se odnositi na proces izdavanja dozvola za određene zanatske delatnosti, kao i sticanje zvanja zanatlije/majstora, kao i priznavanje dozvola i licenci iz drugih zemalja. Kako bi se ublažili efekti administrativnog opterećenja, koncept dokumentom je predviđeno da dizajn ovih procedura bude u skladu sa zahtevima Zakona o opštem upravnom postupku (ZOUP), posebno u pogledu principa neplaćanja i blagovremenog pružanja usluga. Takođe, koncept dokument predviđa olakšice prijave, pregleda i izdavanja licenci i kvalifikacije kroz digitalizaciju usluga, od čega se očekuje smanjenje nepotrebnog opterećenja.</p> <p>Novi zakon definiše obavezno članstvo za zanatske subjekte i kvote za članstvo u Privrednoj komori Kosova, koje su obavezne. Ove kvote će se razvrstati u zavisnosti od broja radnika ili godišnjeg prometa i delatnosti obrtničkog subjekta. Visina kvote za članstvo služiće za zastupanje interesa i unapređenje funkcionisanja subjekata koji obavljaju zanatsku delatnost.</p>
Uticaj na MSP	<p>Kompletiranje zakonskog okvira u oblasti zanatstva i rukotvorina pozitivno će se odraziti povećanjem konkurentnosti subjekata zanatske radinosti zbog poboljšane organizacije i pojačanog nadzora nad zanatskim poslovima, koji nude proizvode i usluge iz oblasti zanatstva i rukotvorina.</p> <p>Razvoj zanatstva pozitivno će uticati na sektor malih i srednjih preduzeća. To uključuje stručno usavršavanje, ali i mogućnost razvoja poslovanja u zanatskom sektoru, uključujući proizvodnju, kao i pružanje usluga u ovoj oblasti.</p>

Naredni koraci	
Kratkoročno	<p>1. Izrada zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju zanatstva</p> <p>Na osnovu glavne preporuke ovog koncept dokumenta (izrada novog zakona o zanatstvu, čuvanje i razvoj rukotvorina), uz odobrenje idejnog dokumenta, MIPT će preduzeti neophodne korake za implementaciju preporučene opcije.</p>
Srednjoročno	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izrada Uredbe o zanatskoj delatnosti; 2. Izrada Uredbe o postupku izdavanja zanatskih licenca i zanatskog; 3. Spisak zanatskih delatnosti/aktivnosti za koje nije potrebna licenca, 4. Spisak relevantnih programa srednjeg obrazovanja i nacionalnih stručnih kvalifikacija za obavljanje individualnih zanatskih delatnosti;

	5. Izrada i realizacija Programa očuvanja i razvoja zanatstva; 6. Osnivanje posebne jedinice za zanate u Privrednoj komori Kosova; 7. Osnivanje Saveta za zanate, koji predstavlja zanatske komore u Republici Kosovo, 8. Razvoj digitalne platforme za proces izdavanja zanatskih dozvola i zanatskog registra; 9. Kontinuirano informisanje zanatlija kroz radionice, kampanje, televizijske spotove i javne skupove.

Uvod

Republika Kosovo trenutno reguliše oblast zanatstva Zakonom br. 2004/44 o zanatstvu, koji obuhvata različite dimenzije zanatske delatnosti, uključujući registraciju, prestanak delatnosti/odjavu, obrazovanje i stručno usavršavanje zanatlija, obavljanje zajedničkih zanatskih delatnosti, organizovanje zanatskih subjekata u okviru udruženja, kao i nadzor i kazne za prekršaje. Međutim, ex -post ocenjivanje je potvrdilo da zakon nije sproveden od strane nadležnih institucija zbog pravnih nejasnoća, nedostatka podzakonskih akata i nedostatka mehanizama odgovornih za implementaciju.

Zakonodavstvo usvojeno u dužem vremenskom periodu, blizu dve decenije, u odnosu na promene okolnosti institucionalne organizacije uspostavljene uglavnom pre proglašenja nezavisnosti Republike Kosovo, u drugim političkim, pravnim, ekonomskim, društvenim okolnostima, uticalo je sistematski na povećavaju regulatorne nedostatke, kao i poteškoće u sprovođenju javnih politika koje promovišu ekonomski i društveni razvoj u Republici Kosovo.

Činjenica da je Zakon o zanatstvu neprimenjiv, osim ako nije potvrđeno procenom Ex post, to potvrđuju i njegove reference na institucionalne mehanizme, koji su prestali postojati ili nikada nisu stvoreni.

Što se tiče stepena usklađivanja zakonodavstva sa EU, ne postoji usklađeno zakonodavstvo koje reguliše oblast zanatstva, pa su sve zemlje EU ovu oblast regulisale nacionalnim odredbama, isključujući pitanje priznavanja kvalifikacija . Priznavanje kvalifikacija regulisano je Direktivom 1999/42/EC o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija. Priznaće se i regulisane profesije obuhvaćene multilateralnim/bilateralnim sporazumima o priznavanju kvalifikacija i zanimanja, koji su takođe povezani sa zakonom o uslugama.

Stoga je, na osnovu svojih dužnosti i odgovornosti, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine, odnosno Odeljenje za preduzetništvo, određeno za izradu pravnog okvira za oblast zanatstva, s obzirom da je oblast zanatstva od vitalnog značaja za očuvanje kulturnog nasleđa i tradicionalnog znanja. Zanatske tehnike se prenose s jedne generacije na drugu, osiguravajući kontinuitet tradicije. Međutim, zanat također uključuje inovacije, jer zanatlije kombinuju tradicionalne veštine sa savremenim dizajnom , materijalima i tehnologijama. Ovo udruživanje održava interes za zanat i omogućava mu da se prilagodi modernim tržištima.

Dana 28. marta 2023. godine, odlukom broj 1616-02, odnosno izmenom i dopunom ove odluke, generalni sekretar MIPT je formirao radnu grupu za izradu i kompletiranje Idejnog dokumenta za oblast zanatstva .

Tabela 1: Tabela sa opštim informacijama u vezi sa koncept dokumentom

Naslov	Idejni dokument iz oblasti zanatstva
Nadležno ministarstvo	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
Kontakt osoba	Gurakuq Kastrati, zamenik direktora Odeljenja za preduzetništvo
NPR	Koncept dokument je predviđen uz Nacionalni plan za razvoj - NPR 2023-2025 : Aktivnost br. 28
Strateški prioritet Cilj razvoja - Digitalna, kružna i konkurentna ekonomija	Strateško delovanje - Izrada i usvajanje idejnog koncept dokumenta za zanatstvo 1. Cilj razvoja - Digitalna, kružna i konkurentna ekonomija 1.1 Strateški cilj - Izgradnja poštenog, prilagodljivog i konkurentnog poslovnog okruženja 1.1.1 Strateška mera - Unapređenje regulatora, objedinjavanje i unapređenje poslovnih usluga
Radna grupa	Predstavnici sledećih resornih ministarstava, agencija ili struka: 1. Gurakuq Kastrati - predsedavajući; MIPT 2. Igballe Rexha Jashari - član; MIPT 3. Remzije Hajdari - član; MIPT 4. Mevlyde Beqiri - član; MIPT 5. crips Hashani - član; MIPT 6. Kastriot Vrella - član; MIPT 7. Shkurte Krasniqi, član - SKQ/ Divizija za regulisanje 8. Kosovare Kelmendi - član; MIPT 9. Gent Berisha - član; MIPT 10. Liridona Hoti, član - KP 11. Ryve Prekorogja , član; MONTI 12. Dafina Kumnova; Član ASK
Dodatne informacije	Izradu ovog koncept dokumenta podržao je SKQ/GIZ-Projekat za podršku reformama evropskih integracija, što je deo administrativnog opterećenja.

Poglavlje 1: Definicija problema

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine, privredna udruženja, zanatski i zanatski subjekti utvrditi neophodnost izrade novog okvira javnih politika u oblasti zanatstva i rukotvorstva, kao posebne zanatske delatnosti, koji će omogućiti da ovo područje od posebnog uticaja u društvenom i ekonomskom životu u potpunosti ostvari svoje potencijale.

Ovim konceptualnim dokumentom, kroz razmatranje, ocenjivanje i analizu postojećeg toka opšteg regulatornog okvira, namerava se pozabaviti neophodnošću istinske reforme, a preporuke iz Ex - Post ocenjivanje će omogućiti uspešnu implementaciju razvojne politike, kao i efikasno korišćenje svih resursa u pravcu unapređenja opšteg okruženja za razvoj zanatstva i rukotvorine u Republici Kosovo.

Generalno, administrativno opterećenje definisano Zakonom o zanatlijama smatra se prevelikim opterećenjem za zanatlije, koje generalno karakterišu ograničeni resursi kvalifikacija i ljudskih resursa. Konkretno, dodatne licence, dozvole, takse i opterećenja su u suprotnosti sa logikom stvaranja povoljnog ambijenta za poslovne aktivnosti na Kosovu.

Važeći Zakon o zanatlijama zasnovan je na Uredbi Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu - UNMIK, pre proglašenja nezavisnosti.

Zakon pokriva proizvodno i uslužno zanatstvo. Osim toga, njegove odredbe pokrivaju i umetničko zanatstvo i rukotvorine. U tom kontekstu postoji dodatna podela zanatskih delatnosti, na: slobodne/dobrovoljne/stručne zanatlije - zanatlije za koje nije potrebna stručna sprema ili stručni ispit; srodne zanatlije - zanatlija koji zahteva stručnu kvalifikaciju ili položen stručni ispit; i ekskluzivni zanatlija - zanatlija kome je potrebno posebno ovlašćenje (tj. dozvola MIPT-a).

Prema Ex -Post oceni, svrha Zakona je nejasna, čime se krši princip jasnoće zakonodavstva. Zakonom je utvrđeno da odredbe proizilaze iz potrebe „uspostavljanja modernog sistema, u cilju zaštite zanatstva kao samostalne privredne delatnosti i u cilju ostvarivanja dobiti u proizvodnji, prometu i uslugama na tržištu“. Definicija "zaštite zanatstva kao samostalne ekonomske delatnosti" je nejasna.

Uslovi utvrđeni Zakonom o zanatstvu, tehnički uslovi, uslovi životne sredine, zdravstveni i sanitarni uslovi - za obavljanje te delatnosti opisani su u Zakonu o unutrašnjoj trgovini. Naime, Zakon o unutrašnjoj trgovini određuje da će se u jednom od podzakonskih akata precizirati: „minimalni tehnički uslovi koje mora ispunjavati poslovni prostor, oprema i alat uz pomoć kojih se obavlja komercijalna delatnost, kao i drugi uslovi, u zavisnosti od oblika i načina obavljanja privredne delatnosti".

Što se tiče drugih specifičnih zahteva u oblasti životne sredine, Kosovo je usvojilo posebne zakone. Jedan od njih je Zakon o zaštiti životne sredine, koji definiše posebne uslove za zaštitu životne sredine.

Drugi tehnički zahtev za zanatske delatnosti odnosi se na potrebu za radnim mestima zaštićenim od buke, ovi zahtevi su definisani Zakonom o zaštiti od buke.

Zakon o zanatstvu daje pravo strancima koji su rezidentni na Kosovu da obavljaju zanatsku delatnost. Međutim, ovo pitanje je obrađeno u Zakonu o strancima, koji reguliše „zapošljavanje

stranaca na teritoriji Republike Kosovo“. Pored toga, Zakon o strancima preuzima obaveze koje je Kosovo preuzelo u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU u vezi sa zapošljavanjem državljana EU na Kosovu.

Zakon o privrednim društvima uključuje službeni naziv i poslovno ime subjekta u procesu registracije. Ova pitanja su obuhvaćena u Poglavlju IV "Službeni naziv komercijalnog društva i komercijalno ime", dok je regulisanje pitanja o nazivu subjekta i komercijalnom imenu dalje precizirano u Administrativnom uputstvu za proceduru registracije službenika. Naziv i komercijalni naziv komercijalnih kompanija.

Važan deo poglavlja o registraciji zanatske delatnosti odnosi se na radnu dozvolu za obavljanje zanatske delatnosti. Članovi 10. do 13. pokrivaju postupak izdavanja dozvole za različite vrste zanatske delatnosti, uključujući organ izdavanja, uslove, postupak odbijanja i žalbe.

Osim toga, Zakon o zanatstvu se odnosi na radno vreme, cenovnike, fakture, osiguranje kvaliteta, računovodstvene standarde, radno okruženje i zahteve koje su zanatski subjekti dužni da poštuju. Pitanje određivanja radnog vremena je u nadležnosti lokalne uprave.

Cenovnik, fakturisanje i bezbednost proizvoda koji se stavljaju na raspolaganje tržištu su obuhvaćeni Zakonom o zaštiti potrošača i Zakonom o opštoj bezbednosti proizvoda.

Što se tiče izveštavanja finansijskih izveštaja prema računovodstvenim standardima i propisima, regulisano je Zakonom o računovodstvu, finansijskom izveštavanju i reviziji .

Konačno, Zakon o zanatstvu predviđa da zanatski subjekt mora stvoriti mehanizme za zaštitu zaposlenih od svake opasnosti na radnom mestu. Ova oblast je opširno regulisana Zakonom o radu.

Zakon o zanatstvu poseban akcenat stavlja na organizaciju zanatskih subjekata u privredna udruženja. Važeća zakonska regulativa koja reguliše slobodu subjekata - privrednih ili drugih privrednih društava - da se udružuju u udruženja ili komore regulisana je Zakonom o slobodi udruživanja u nevladine organizacije i ovo organizovanje zanatskih subjekata mora biti uređeno u skladu sa važećom zakonskom regulativom. .

Specifične zanatske delatnosti zahtevaju sertifikaciju. Prema važećem Zakonu, proces sertifikacije - za koji dozvolu za rad izdaje opština ili resorno ministarstvo - prati program stručnog obrazovanja. Sistem obrazovanja i stručnog osposobljavanja zanatlija mora biti podržan pravnim i institucionalnim mehanizmima, koji se odnose na formalno i neformalno obrazovanje na Kosovu. Posebno, takve odredbe treba da budu u skladu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija i pratećim zakonima, uključujući Zakon o nacionalnim kvalifikacijama i Zakon o stručnom obrazovanju i obuci.

Ove odredbe nisu u skladu sa novim zakonima, kao što su Zakon o sistemu dozvola i licenci i Zakon o regulisanim profesijama. Zakon o zanatstvu ima značajne suprotnosti sa Zakonom o sistemu dozvola i licenci, posebno u pogledu vrsta dozvola, koje su potrebne za rad (dozvola ili licenca). Takođe, Zakon je u suprotnosti sa Zakonom o regulisanim profesijama, koji definiše zanimanja za čije obavljanje je potrebna stručna licenca, a koji ne uvrštava zanatsku profesiju u listu regulisanih profesijama.

Dakle, uzimajući u obzir iznesene nalaze, gde se odredbe Zakona prevladavaju sa zakonima koji se odnose na registraciju poslovanja, unutrašnju trgovinu, tehničke zahteve, licence i

dozvole, slobodu udruživanja, stručne kvalifikacije, komercijalnu inspekciju, kulturnu baštinu i dr. započeo je procedure za izradu Koncept dokumenta za oblast preduzetništva, koji će uključivati identifikaciju problema za čije rešavanje je potrebna zakonska intervencija, s ciljem izgradnje fer, prilagodljivog i konkurentnog poslovnog okruženja, kroz izradu novog zakona, koji reguliše oblast zanatstva.

Novi zakon će pružiti pravnu sigurnost svim zanatlijama, koji učestvuju na tržištu, bilo sa svojim zanatskim proizvodima ili uslugama, jer detaljno opisuje njihove radnje i zahteve u pogledu proizvodnje, usluga, kvalifikacije, sertifikacije i nadzora na tržištu, kontinuirano praćenje istog, kao i aktivnosti i mere koje se preduzimaju u tu svrhu.

Primena ovog zakona značajno će uticati na sprečavanje nelojalne konkurencije, jer će za sve privredne subjekte biti uspostavljena jednaka i jasna pravila u pogledu proizvodnje i prometa proizvoda i pružanja usluga u oblasti zanatstva. Implementacija novog zakona može povećati troškove za privredne subjekte (analiza rizika, informisanje potrošača, praćenje tržišta), ti troškovi će nesumnjivo biti opravdani i znatno niži od mogućih troškova koji mogu proizaći iz posledica štete po zdravlje potrošača i drugim korisnicima, uzrokovano korišćenjem proizvoda i dobijanjem usluga koje mogu kršiti osnovne zahteve.

Tabela 2: Relevantni dokumenti politika, zakoni i podzakonska akta

Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Link na online dokument i pravne akte u Službenom listu	Državne institucije odgovorne za implementaciju	Uloga i dužnosti institucije (a)
Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=11239 http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Vendimet e Mbledhjes se 55- te te Qeverise se Republikes se Kosoves 2015.pdf	Vlada Kosova i resorna ministarstva	Uloga SSP-a je da podrži napore Kosova da ojača demokratiju i vladavinu prava; da doprinese političkoj, ekonomskoj i institucionalnoj stabilnosti na Kosovu, kao i stabilizaciji regiona; da obezbedi odgovarajuću strukturu za politički dijalog, omogućavajući razvoj bliskih političkih odnosa između Strana; da podrži napore Kosova za razvoj ekonomske i

			<p>međunarodne saradnje, ako to objektivne okolnosti dozvoljavaju, takođe kroz približavanje svog zakonodavstva zakonodavstvu EU; da podrži napore Kosova da završi tranziciju ka funkcionalnoj tržišnoj ekonomiji; promovisati harmonizovane ekonomske odnose i postepeno razvijati zonu slobodne trgovine između EU i Kosova; promovisati regionalnu saradnju u svim oblastima obuhvaćenim ovim Sporazumom.</p>
NPR 2023 - 2025		Vlada Kosova i resorna ministarstva	
Zakon br.2004/44 o zanatstvu	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2418	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine i druga resorna ministarstva	<p>Uloga ovog zakona je da reguliše uslove za obavljanje zanatske delatnosti i to: registraciju, poslovanje, zajedničko delovanje, prestanak delatnosti, stručno osposobljavanje, obrazovanje, zanatska organizacija, očuvanje i kultivisanje starih zanata i nadzor nad</p>

			zanatskom delatnošću.
Zakon br.2004/18 o unutrašnjoj trgovini,	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2473	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine i druga resorna ministarstva	Uloga ovog zakona je da reguliše uslove za obavljanje trgovinske delatnosti na unutrašnjem tržištu, trgovina na veliko, trgovina na malo, aukcija, trgovačko posredovanje, restriktivne prakse i zaštitne mere za obavljanje privredne delatnosti, nelojalna konkurencija, nadzorne mere, administrativne mere, kaznene odredbe i završne odredbe.
Zakon br. 05/1-087 o prekršajima	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=12839	Ministarstvo Pravde	Uloga ovog zakona je da reguliše uslove za utvrđivanje prekršaja i sankcije za prekršaj, stranke i odgovornost za prekršaje, prekršajni postupak, postupak posebno za maloletnike i postupak izvršenja prekršajnih sankcija.
Administrativno uputstvo br. 2005/12 o ispunjenosti minimalnih tehničkih uslova za poslovni prostor,	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=7269	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine i druga resorna ministarstva	Uloga ovog uputstva je da utvrdi minimalne tehničke uslove koje moraju ispunjavati poslovni objekti (u daljem tekstu: objekti), oprema i objekti u prodajnim objektima

veleprodajne i maloprodajne objekte i trgovinsko posredovanje,			za trgovinu na malo i veliko, obavljanje posredovanja u trgovini kao i uslovi za prodaju robe van prodajnih objekta
Zakon br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine,	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2631	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druga resorna ministarstva	Uloga ovog zakona je da uskladi ekonomski razvoj i socijalno blagostanje sa osnovnim principima zaštite životne sredine prema konceptu održivog razvoja. Svrha ovog zakona je da promoviše stvaranje zdrave životne sredine za narod Kosova uz postepeno usvajanje ekoloških standarda Evropske unije.
Zakon br. 02/L-102 o zaštiti od buke,	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2586	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druga resorna ministarstva	Uloga ovog Zakona je da izbegne, spreči ili po prioritetu smanji štetne efekte, uključujući uznemiravanje, kao rezultat izloženosti buci okoline. Ovaj zakon će dati osnovu za uspostavljanje mera za smanjenje buke koju emituju izvori velika, posebno drumske, železnička, vazдушna, vanjska i industrijska oprema, pokretne mašine i drugi izvori zagađenja

			uznemiravanja okoline bukom..
Zakon br. 06/L-016 o komercijalnim preduzećima,	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16426	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine i druga resorna ministarstva	Uloga ovog zakona je da odredi vrste privrednih društava preko kojih se mogu obavljati privredne aktivnosti na Kosovu, drugi subjekti koji moraju biti registrovani u Agenciji za registraciju biznisa Kosova, ovlašćenja i funkcije Agencije za registraciju Kosovska preduzeća, zahtevi za registraciju i odjavu, uslovi i procedure, za svaku vrstu komercijalnih društava; Organizacija trgovačkih društava; te prava i obaveze dioničara, ovlaštenih predstavnika, vlasnika, direktora, menadžera i trećih lica u odnosu na komercijalna društva.
Zakon br. 04/L-219 o strancima,	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=8876	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave	Uloga ovog zakona je da reguliše uslove ulaska, kretanja, boravka i zapošljavanja stranaca na teritoriji Republike

			Republika Kosovo, Agencija za zapošljavanje u skladu sa važećeg zakonodavstva obavezuje ugovore o radu sa zaposlenima u agenciji privremeno, kako bi ih rasporedili na privremeni rad u preduzeća pod njihov nadzor i upravljanje;
Administrativno uputstvo br. 02/2020. o postupku registracije službenog naziva i trgovačkog naziva privrednih društava,	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=29614	MIPT/ARBK	Uloga ovog uputstva je utvrđivanje procedura registracije, korišćenje, zaštita i odjava Imena Zvanični i trgovački nazivi privrednih društava utvrđivanje procedura registracije, korišćenje, zaštita i odjava imena Službena i trgovačka imena komercijalnih kompanija.
Administrativno uputstvo za odjavu preduzeća u Agenciji za registraciju biznisa,	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=35781	MIPT/ARBK	Uloga ovog Administrativnog uputstva je da odredi procedure za odjavu komercijalnih kompanija ili drugih subjekata registrovanih u Agenciji za registraciju poslovanja na

			Kosovu (u daljem tekstu : ARBK).
Zakon br. 04/L-202 o sistemu dozvola i licenci,	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8967	Kancelarija Premijera i resorna ministarstva	Uloga ovog Zakona je da utvrdi principe i pravila za unapređenje poslovnog ambijenta, kroz smanjenje administrativnih barijera, u obavljanju privrednih, komercijalnih ili profesionalnih delatnosti, što je neophodno za zaštitu javnog zdravlja, javne sigurnosti, životne sredine i korišćenje prirodnih resursa u Republici Kosovo.
Zakon br. 05/L-066 o regulisanim profesijama u Republici Kosovo	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13072	MIPT/ MONTI	Uloga ovog Zakona je da utvrdi uslove i kriterijume za obavljanje regulisane profesije, koja se odnosi na zaštitu javnog interesa. Regulisane profesije u Republici Kosovo su profesije: Lekar; Zubar; farmaceuti; medicinske sestre; babica; fizioterapeuti; veterinar; Arhitekti; Inženjeri svih oblasti; Nastavnici svih nivoa pred-univerzitetskog obrazovanja;

			Vaspitači; Psiholog; socijalni radnici; Učitelj; Ekonomiste; Pravnici
Zakon o industrijskom dizajnu	https://gzk.rks- gov.net/	Kancelarija Premijera i MIPT	Uloga ovog Zakona je da definiše uslove i postupke za registraciju industrijskog dizajna, kao i prava koja proizilaze iz registracije, mere, procedure i načine za implementaciju prava i dizajna zajednice.
Zakon o zaštiti potrošača	https://gzk.rks- gov.net/	MIPT i resorna ministarstva	Ovaj Zakon ima za cilj da reguliše tržišne uslove u odnosima između preduzeća i potrošača, uključujući označavanje proizvoda, indikatore cena, javne usluge i nepoštene poslovne prakse; prava potrošača u vezi sa ugovorima, uključujući nepoštene ugovorne uslove, prodaju na distanci i van poslovnog okruženja , ugovore o nepogodama, ugovore o potrošačkim kreditima i ugovore o turističkim proizvodima; upravna i sudska zaštita interesa potrošača; institucionalni okvir

			za zaštitu potrošača u Republici Kosovo.
Zakonodavstvo na snazi PAK	https://gzk.rks-gov.net/	Kancelarija Premijera i resorna ministarstva	<p>PAK će biti odgovorna za sprovođenje odredbi ovog zakona, Zakona o porezu na lični dohodak,</p> <p>Zakon o porezu na prihode korporacija, Zakon o porezu na dodatnu vrednost i bilo koji drugi važeći zakon na Kosovu koji nameće obavezu da administrira bilo koju vrstu poreza.</p> <p>Da bi ispunila svoju odgovornost prema stavu ovog člana, dužnost PAK-a će biti da tokom vremena naplati prihode koji su praktični u skladu sa zakonom, uzimajući u obzir:</p> <p>3.1. resursi dostupni PAK-u</p> <p>3.2. važnost podizanja ispunjenosti, posebno dobrovoljnog ispunjenja</p> <p>poresko zakonodavstvo Kosova od strane</p>

			svih poreskih obveznika; I 3.3. troškovi usklađenosti koje imaju poreski obveznici.
Zakon o kulturnoj baštini	https://gzk.rks.gov.net/	Kancelarija Premijera i resorna ministarstva	Uloga ovog zakona su vrednosti kulturnog nasleđa koje su nastale vekovima, kao i pravna i tehnička sredstva za inventarizaciju, dokumentaciju, selekciju, zaštitu, konzervaciju, restauraciju, upravljanje, prezentaciju i distribuciju ovog riznica, u skladu sa međunarodnim poveljama. i konvencije, bez obzira na vlasništvo nad zaštićenim kulturnim nasljeđem. Istorijska i kulturna vrednost ovog nasleđa je riznica celog naroda Kosova. Ovim zakonom se uspostavlja odnos između vlasnika, posednika i korisnika kulturnog nasljeđa, bilo da se radi o pojedincima ili zajednicama ili javnim organima – nadležnima za procenu kulturnog

			nasljeđa. Time će se stvoriti i odgovornosti privatnih lica i javnih institucija u odnosu na kulturnu baštinu.
Zakon o opštoj bezbednosti proizvoda	https://gzk.rks.gov.net/	Kancelarija Premijera i resorna ministarstva	Uloga ovog zakona je da osigura da proizvodi koji se stavljaju na tržište budu sigurni. 2. Ovim zakonom su definisani opšti zahtevi za bezbednost proizvoda, obaveze proizvođača i distributera, informisanje javnosti, podsticanje/preduzimanje dobrovoljnih mera i inspeksijski nadzor za ispunjenje definisanih uslova .
Zakon o opštem upravnom postupku	https://gzk.rks.gov.net/	Kancelarija Premijera i resorna ministarstva	Ovaj Zakon ima za cilj da obezbedi efektivno sprovođenje javnih ovlašćenja u službi javnog interesa, garantujući istovremeno zaštitu prava i pravnih interesa lica, odlučuje o pravima, obavezama i pravnim interesima lica, kao i u svakom drugom slučaju kada je zakonom izričito predviđeno izdavanje upravnog akta, ili zaključuje upravni ugovor, ili svoja

			ovlašćenja ostvaruje stvarnim aktima u vezi sa pravima, zakonskim obavezama i interese lica.
--	--	--	--

Tabela 3: Stablo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i posledice

Glavni problem	Nedostatak funkcionalnog sistema razvoja, podrške, zaštite i nadzora zanatskih delatnosti, kao samostalnih privrednih delatnosti, sa ciljem ostvarivanja dobiti u proizvodnji, prometu, uslugama na tržištu i zanatstvu, kao posebnoj vrsti industrije.
Uzroci	<p>Nedostatak jasnih zakonskih odredbi, koje regulišu oblast zanatstva i ruko tvorevine i nekompletiranje zakona sa podzakonskim aktima ;</p> <p>Uspostavljanje barijera kroz jedinstven sistem dozvola za obavljanje zanatske ili zanatske delatnosti za sve zanatlije, bez izuzetaka i olakšica za posebne delatnosti,</p> <p>Nedostatak interakcije institucionalnih mehanizama (<i>Ministarstvo, Opštine i Komore</i>) i podela njihovih nadležnosti koje su uključene u izdavanje radnih dozvola, ovaj proces koji se prenosi programom stručnog obrazovanja;</p> <p>Nedostatak odredbi za uspostavljanje digitalnog sistema/platforme za izradu registra i dozvola za zanatske subjekte;</p> <p>Nedostatak odredbi koje precizno regulišu sistem organizacije, mandata i funkcionisanja komora/udruženja koji predstavljaju zanatske i zanatske subjekte .</p>
Efekti	<p>Očuvanje tradicionalnih zanatskih tehnika kao kulturnog nasljeđa je ugroženo;</p> <p>Nedostatak uspostavljanja standarda kontrole kvaliteta, koji bi garantovali kvalitet i sigurnost rukotvorina i zanatskih proizvoda i usluga;</p> <p>Nedostatak održivih i odgovornih proizvodnih praksi koje sprečavaju degradaciju životne sredine;</p>

	Nedostatak sigurnosti i blagostanja zanatlija je promovisao nepravedne poslovne prakse .
	Nedostatak kvalifikacija na osnovu zahteva tržišta rada;
	Nemogućnost prepoznavanja i vrednovanja kulturnih doprinosa zanatlija i zanatske industrije ;

Zakon o zanatstvu je izrađen iz sledećih razloga:

- Za promovisanje i podržavanje razvoja zanatske industrije :

Zakon o zanatstvu pruža pravni okvir za podršku i podsticanje razvoja zanatske industrije davanjem bespovratnih sredstava, subvencija i drugih podsticaja zanatlijama i preduzećima.

- Za zaštitu interesa ljudi koji se bave ručnim radom:

Zakon o zanatstvu utvrđuje posebna pravila koja garantuju sigurnost i dobrobit zanatlija . Ovo uključuje pružanje pravne zaštite zanatlijama od eksploatacije i nelojalne konkurencije.

- Za očuvanje tradicionalnih zanatskih tehnika:

Zakon o zanatstvu reguliše očuvanje tradicionalnih zanatskih tehnika i utvrđuje mere zaštite prava zanatlija i njihove intelektualne svojine.

- Za regulisanje zanatskih proizvoda:

Zakon o zanatstvu postavlja standarde kvaliteta, sigurnosti i zaštite životne sredine koji moraju biti ispunjeni u zanatskim proizvodima.

- Za promovisanje vrednosti lokalne kulture:

Zanatstvo je važan deo kulturnog nasleđa i zakon pomaže u očuvanju, zaštiti i promociji ove kulturne baštine.

Zakonom se uređuju osnovna pitanja zanatstva, kao što su pojam i vrsta zanatstva, uslovi za obavljanje zanatske delatnosti, obrazovanje i osposobljavanje za obavljanje zanata, organizacija, nadzor i administrativne mere.

Ovaj zakon ide i korak dalje i obezbeđuje dalji razvoj sistema obrazovanja i reformisanja zanatskih delatnosti, kroz regulisanje zanatstva i na taj način omogućava brže aktiviranje mladih na tržištu rada, kao i unapređenje i modernizacija stručnog obrazovanja u Republici Kosovo.

Usvajanje novog zakonskog okvira je urađeno u cilju uspostavljanja sistema i rada posebne jedinice za zanatske radove u okviru Privredne komore Kosova, koji pomoći će njegovoj održivosti, kako bi se povećao kvalitet usluga koje nudi zanatlijama.

Posebna jedinica za zanate u okviru Privredne komore Kosova, koja će se osnovati u skladu sa ovim zakonom imaće samostalan profesionalni i poslovni uticaj. Predloženi model je poznat i kao jedan od modela u nekim državama članicama Evropske unije, a analize su pokazale da članstvo u Komori osigurava korišćenje niza usluga i postizanje ciljeva koji se ne mogu

ostvariti samostalno bez institucionalne podrška Komore, koja se koristi po principu solidarnosti.

Jedinica u okviru Privredne komore Kosova vrši javna ovlašćenja utvrđena zakonom:

- *Izdavanje dozvole (licence) za zanatlije i fizičko lice, koje obavlja delatnost u skladu sa zakonom.*
- *izdavanje uverenja/sertifikatu o položenom ispitu o stručnoj osposobljenosti*
- *izdavanje zanatskog (majstorskog) sertifikata*
- *izdavanje sertifikata o zanatskom proizvodu.*

Registracija i licenciranje pomažu vlastima da regulišu i nadziru proizvodnju i prodaju zanatskih proizvoda i usluga. Ovo osigurava da su proizvodi sigurni, a potrošači zaštićeni od štetnih proizvoda.

Novi zakon će regulisati obavljanje zanatskih delatnosti, jer omogućava Vladi Republike Kosovo da propisom odredi koje su to zanatske delatnosti za koje je potrebna određena stručna kvalifikacija, a za koje to nije potrebno, omogućavajući kvalifikaciju uslova da se obavljanje zanatskih delatnosti reguliše na sličan način kao što je to u velikoj većini zemalja EU.

Upoređujući uslove za početak zanata u 25 zemalja članica EU, samo jedna zemlja nema posebne kvalifikacione uslove, a dve ih imaju izuzetno - posredno. U zemljama EU, gde su definisani kvalifikacioni uslovi za obavljanje zanatske delatnosti, tipično je da se ovi uslovi uglavnom postavljaju samo za delatnosti koje mogu:

- *opasno po zdravlje ili imovinu osoba,*
- *opasno za zagađenje životne sredine.*

Zakon definiše uslove kvalifikacije (odgovarajuću stručnu kvalifikaciju) za sve zanatske delatnosti, što znači da Vlada Republike Kosovo podzakonskim aktom definiše profesionalnu kvalifikaciju za obavljanje pojedinačnih delatnosti. Ovaj uslov je neophodan i razuman kako bi se uspostavili kriterijumi za obavljanje zanatske delatnosti uporedivi sa prosekom u EU, kako bi se omogućilo lakše obavljanje zanatske delatnosti i na taj način obezbedili uslovi za dalji razvoj ovog dela značajne zanatske delatnosti za privredu. Takođe, utvrđivanje delatnosti sličnih zanatstvu je isključiva nadležnost Vlade Republike Kosovo i neophodno je da se lista ovih delatnosti usaglasi sa posebnom jedinicom u okviru Privredne komore Kosova.

Zakon reguliše nivo potrebnih stručnih kvalifikacija za obavljanje zanatskih delatnosti, koje će propisom utvrditi Vlada Republike Kosovo, odnosno važećim minimalnim zahtevima. Ovo je povezano daljim smanjenjem uslova za dobijanje zanatske licence, u skladu sa nacionalnom stručnom spremom u skladu sa aktom o **nacionalnim stručnim kvalifikacijama**.

Takođe, usaglašavanje sa Zakonom o prekršajima je rezultat novog zakona.

Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Ime zainteresovanih strana	Razlog(zi) na koje se zainteresovane strane odnose	Učinak(zi) na koji se odnose zainteresovane strane	Način na koji se zainteresovane strane vezuju sa uzrocima ili posledicama
Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine			Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine odgovorno je za izradu nacrtu zakona i politika u oblasti zanatstva.
Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija			Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija nadležno je za izradu nastavnih planova i programa obrazovanja i stručnog osposobljavanja.
Privredna komora Kosova			Zanatski registar i dozvole
Udruženja za zanatstvo i rukotvorinu			Zastupljenost zanatskih subjekata
Zanatski i rukotvoreni subjekti			Uticaj novog zakona

Poglavlje 2: Ciljevi

Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade

Opšti cilj	Naziv relevantnog planskog dokumenta
Izrada i implementacija stabilnog i funkcionalnog zakonskog okvira u oblasti zanatstva, kroz koji nastojimo zaštititi interese zanatlija.	<i>Nacionalni razvojni plan (NRP) 2023-2025.</i>
Strateški cilj - Stvaranje funkcionalnog sistema za razvoj, podršku, zaštitu i nadzor zanatskih delatnosti, u cilju pravednog, prilagodljivog i konkurentnog poslovnog okruženja;	Nacionalni razvojni plan (NRP) 2023-2025.
Specifični ciljevi: Specifični ciljevi su rezultat analize urađene za potrebe ovog koncept dokumenta. 1.1. Stvaranje zakonskog okvira koji podržava i promoviše razvoj zanatstva i zanatske industrije ; 1.2. Stvaranje institucionalnih mehanizama i podela nadležnosti u domenu zanata i rukotvorina; 1.3. Razvoj sistema za podršku zanatstvu i rukotvorinama; 1.4. Obrazovanje i stručno osposobljavanje u oblasti zanatstva; 1.5. Unapređenje pružanja javnih usluga za zanatstvo; 1.6. Kontinuirano informisanje zanatlija.	<i>U okviru Nacionalnog plana razvoja imamo prvi stub strategije, čiji je glavni cilj 1. Održiv ekonomski razvoj .</i>

Poglavlje 3: Opcije

Radna grupa je elaborirala glavni problem identifikovan i analiziran u ovom koncept dokumentu i bavila se sa ukupno tri opcije za rešavanje gore identifikovanog problema i postizanje ciljeva.

Ove opcije su:

- 1) **opcija bez ikakvih promena;**
- 2) **mogućnost izmene i dopune zakonskih odredbi na snazi;**
- 3) **opcija koja predviđa zakonske promene - izrada novog Zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju rukotvorina.**

3.1 Prva opcija je nastavak implementacije postojeće politike i zakonskog okvira u oblasti zanatstva.

Opcija bez izmena, održava postojeće stanje nastavljajući neprimjenjivost zakona, koji je na snazi razrađen ovim koncept dokumentom. Sistemu će i dalje nedostajati dovoljna i neophodna zakonska moć za rešavanje uočenih problema i neće omogućiti očuvanje, razvoj i unapređenje zanatstva i ekonomski i društveni razvoj.

Administrativno opterećenje definisano važećim zakonom smatra se prevelikim opterećenjem za zanatlije, koje generalno karakterišu ograničeni resursi za obavljanje zanatske delatnosti. Konkretno, dodatne licence, dozvole, takse i naknade su u suprotnosti sa logikom stvaranja povoljnog ambijenta za zanatsku delatnost na Kosovu. Kao takva, ova opcija ne može ostati kao alternativa, s obzirom na brojne probleme i nedostatke zanatstva. Odredbe Zakona o zanatstvu se preklapaju sa zakonima koji se odnose na registraciju poslovanja, unutrašnju trgovinu, tehničke uslove, licence i dozvole, slobodu udruživanja, stručne kvalifikacije, nadzor i očuvanje kulturnog nasleđa i dr.

3.2 Druga opcija je izmena i dopuna zakonskih odredbi na snazi;

Ova opcija je analizirana u direktnoj proporciji sa obimom glavnih problema koji su opisani u odgovarajućem poglavlju. Intervenisanje u ovaj zakon je nemoguće, značajan deo odredaba Zakona se prevladava sa preko dvadeset zakonskih i podzakonskih akata, koji su trenutno na snazi na Kosovu. Navedena svrha zakona je nejasna, čime se krši princip jasnoće zakonodavstva. U nekim slučajevima, čitava poglavlja Zakona – npr. registracija poslovanja i odjava/prestanak delatnosti obuhvaćena su drugim zakonima, kao što je Zakon o privrednim društvima. Osim toga, druge posebne odredbe koje su zamenjene uključuju, između ostalih, tehničke i ekološke zahteve, radnu dozvolu, zajedničke aktivnosti, obrazovanje i stručno usavršavanje i organizaciju zanatskih delatnosti. Činjenica da je Zakon star potvrđuju i njegove reference u PIS-u, tako da smatramo da je ova opcija nedovoljna za realizaciju strateških i specifičnih ciljeva, definisanih u ovom koncept dokumentu.

3.3 Treća opcija koja predviđa zakonske promene - izrada novog Zakona o zanatstvu, očuvanje i razvoj zanatstva, što je ujedno i preporučena opcija

Ovu opciju preporučuje radna grupa za koncept dokument. Kroz ovu opciju se želi postići promena postojećih politika. Novi Zakon o zanatstvu, očuvanje i razvoj zanatstva će regulisati sledeća pitanja koja proističu iz analize ovog koncept dokumenta:

- Definicije pojmova: „Zanatstvo“, „Zanat“, „Zanatlija“, „Zanatski proizvod“ i „prenos zanatskih znanja“;
- Profesionalne aktivnosti koje zahtevaju odgovarajuću stručnu obuku;
- Stručno obrazovanje i obuka;
- Uslovi za dobijanje zanatske dozvole;
- Obavljanje zanatske delatnosti ;
- Prestanak važenja zanatske dozvole i zabrana delatnosti ;
- Zanatski registar;
- Osnivanje, organizacija i rad posebne jedinice u okviru Privredne komore Kosova;
- Uslovi za priznavanje stručnih kvalifikacija državljana zemalja sa multilateralnim ili bilateralnim sporazumima i zemalja EU za obavljanje stručne delatnosti;
- Očuvanje i razvoj rukotvorina;
- Priznato zanatsko zvanje (zanatlija/ majstor), koje se dokazuje priznatim zanatskim sertifikatom izdatim od strane Privredne komore za relevantnu šemu zanata;
- Zaštita zanatskih proizvoda (tradicionalnih) preko komisije za ocenjivanje zanatskih proizvoda;
- Zanatska industrija ;
- Priprema mera podrške za zanatske subjekte;
- Izrada programa za očuvanje i razvoj rukotvorina;
- Mere i procedure finansiranja;

Ovaj koncept dokument predlaže izradu Zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju rukotvorina jer se bavi ključnim oblastima kao što su prava zanatlija, standardi, obuka i pristup tržištu, a u okviru opcije 3 će se sumirati i regulisati sljedeća pitanja :

- Priznavanje i zaštita zanatstva:

Novi zakon o zanatstvu će definisati kriterijume i proces za zvanično priznanje i registraciju zanatlija. Njime će se definisati prava i beneficije koje se nude registrovanim zanatlijama, uključujući socijalno osiguranje, poreske olakšice i zaštitu od nelojalne konkurencije. Zakon bi takođe uspostavio mehanizme za rešavanje sporova između zanatlija.

- Zanatski standardi i kontrola kvaliteta:

Predloženi zakon će opisati standarde i propise koje zanatski proizvodi moraju ispunjavati kako bi se osigurao kvalitet i sigurnost potrošača.

- Obrazovanje i praksa u zanatstvu:

Kako bi podržao razvoj budućih zanatlija, Zakon o zanatstvu utvrđuje značaj programa zanatskog obrazovanja i obuke, podstičući škole i centre za stručno osposobljavanje, koji nude specijalizovane zanatske programe , promovišući prenošenje tradicionalnih zanatskih veština

na mlađe generacije. Zakon će takođe dati podsticaj zanatlijama da zapošljavaju šegrte i uspostavljaju mentorske programe.

- Pristup tržištu i promovisanje:

Zakon o zanatstvu stvara mehanizme za olakšavanje pristupa zanatlijama tržištu, kako u zemlji tako i u inostranstvu. Podstiče organizovanje zanatskih sajmova, festivala i izložbi, radi promovisanja izgleda i prodaje zanatskih proizvoda. Zakon bi takođe podržao razvoj platformi za e-trgovinu i internatskih tržišta, kako bi se zanatlije povezali sa širom potrošačkom bazom.

- Finansijska podrška i finansiranje:

Uvažavajući ekonomski doprinos zanatskog sektora, novi Zakon će obezbediti finansijsku podršku zanatlijama i rukotvorcima. Ovo može uključivati grantove, subvencije usmerene na podršku zanatskim i rukotvornim poslovima.

Stoga, na osnovu gore navedenog, opcija 3 ostaje preporučena opcija, koja ima za cilj stvaranje sveobuhvatnog pravnog okvira koji promoviše i podržava zanatstvo u zemlji. Prepoznavanje i zaštita prava zanatlija, garantovanje kvaliteta i standarda, ulaganje u obrazovanje i pristup tržištu. Zakon podstiče održive prakse koje doprinose rastu i održivosti zanatskog sektora u Republici Kosovo.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

U tabeli ispod su navedeni najznačajniji uticaji koji su identifikovani. Aneksi 1 do 4 prikazuju procenu svih ekonomskih, društvenih i ekoloških uticaja, ali i uticaja na osnovna prava. Ovi uticaji su predstavljeni u Priručniku za razvoj koncept dokumenta. Četiri aneksa takođe ukazuju na procenu važnosti različitih uticaja i željeni nivo analize.

Tabela 6. Najvažniji uticaji identifikovani prema kategoriji uticaja

Kategorija potencijalnih uticaja	Opcija 1	Opcija 2	Opcija 3
Ekonomski uticaji	Negativan uticaj jer je zakon na snazi potpuno nefunkcionalan	Ograničen uticaj, relativno malo poboljšanje efikasnosti nepromenjenog sistema.	Regulisanje zakonskog okvira za oblast rukotvorina daje pozitivan signal za privredu.
Društveni uticaji	Prava zanatlija, proizvoda i usluga za potrošače narušena su <i>statusom quo</i>	Prava zanatlija , proizvoda i usluga za potrošače blago su poboljšana najboljom implementacijom koja nije na zadovoljavajućem nivou	Prava zanatlija , proizvoda i usluga za potrošače, životnu sredinu, stručno osposobljavanje, nadzor i fer konkurenciju, urediti na odgovarajućem nivou.
Uticaji na životnu sredinu	Negativan uticaj	Mali uticaj	Pozitivan uticaj
Uticaji na administrativno opterećenje	Administrativno opterećenje ostaje nepromenjeno u <i>statusu quo</i> , iako zakon nije implementiran	Administrativno opterećenje ostaje nepromenjeno u <i>status quo</i> u pogledu organizacije i funkcionisanja zanata, zbog prevladavanja odredbi drugih zakona	Administrativno opterećenje je smanjeno zahvaljujući poboljšanoj organizaciji zanatstva, jer će se dozvole izdavati samo za ograničen broj zanatskih delatnosti.
Uticaj na MSP	Nema uticaja na MSP	Nedovoljan uticaj na mala i srednja preduzeća u eliminisanju	%Pozitivan uticaj na mala i srednja preduzeća zbog poboljšanja

		nepoštene trgovinske prakse	poslovanja i organizacije zanatskih subjekata, između ostalog, i eliminacijom nepoštene trgovinske prakse
Uticao na budžet	Opcija 3 ima ograničene budžetske troškove i utiče na godišnji budžet Kosova.		

4.1: Izazovi prikupljanja podataka

Prilikom izrade ovog koncept dokumenta nisu naišle nikakve poteškoće u pogledu prikupljanja podataka i drugih relevantnih informacija, Radna grupa je uzela kao osnovu sve nalaze i preporuke date u ex-post vrednovanju Zakona br. 2004/44 o zanatstvu, realizovan od USAID, Program za ekonomsko upravljanje na Kosovu, prema zahtevu Pravnog odeljenja MIPT-a od 24.09.2021.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

U skladu sa Uredbom 05/2016 o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, ovaj proces se sprovodi kroz različite metode, uključujući i Elektronsku platformu za javne konsultacije i kroz direktne sastanke sa zainteresovanim stranama, sa svim institucijama i kategorijama društva, bilo da se radi o visokom nivou interesovanja ili oni koji mogu doprineti razmatranju opcija. Važan doprinos mogu dati sve kategorije biznisa, kosovske institucije koje služe preduzećima i potrošačima, privredne komore sa članovima iz redova preduzeća i stručnjaci iz različitih međunarodnih projekata za tehničku pomoć.

Tabela 7: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti, koje su provedene za koncept dokument

Proces konsultacija ima za cilj:						
<ul style="list-style-type: none"> - Dobiti sve stavove stranaka koje su bile i uključene u implementaciju postojećeg zakona, počevši od problema, efekata koji su nastali u praksi kao i promjena koje treba uključiti za izmjenu i završetak zakon. 						
Glavna svrha	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija / Obaveštenja	Rok	Budžet	Odgovorna osoba
Sastanak u okviru institucije	Izbor članova radne grupe	Završetak prvog nacrt Koncept dokumenta	Komunikacija putem e-pošte za organizaciju sastanaka	Novembar 2023	Odrediti	Gurakuq Kastrati
Sastanci radne grupe za izradu Koncept dokumenta	Članovi radne grupe za izradu Koncept dokumenta	Radna grupa razmatra prvi nacrt Koncept dokumenta	Komunikacija putem e-pošte za organizaciju sastanaka	06.04.2023 24.08.2023 29.08.2023 05.09.2023 22.09.2023 11.10.2023 12.10.2023 13.10.2023	Odrediti	
Sastanak otvoren za sve zainteresovane strane	Sve zainteresovane strane	Javni sastanak za predstavljanje prvog nacrt	Komunikacija putem web stranice Ministarstva, saopštenja za	14.11.2023	Odrediti	

vane strane		koncept dokumenta	javnost i e-maila			
Međuministarske konsultacije	Ministarsva i relevantne resorne agencije	Dostavljen prvi kompletan nacrt	Komunikacija putem elektroničke pošte; nacrt je na najmanje dva jezika	Novembar 2023.	Odlučan	
Javne konsultacije	Sve zainteresovane strane i	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Objavljivanje na web stranicama; obaveštenje putem e-pošte i društvenih mreža	Decembar 2023.	Odlučan	
Sastanak radne grupe	Članovi radne grupe	Završetak koncept dokumenta	Dostavljanje koncept dokumenta na odobrenje Vladi	18.01.2024	Odrediti	

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Opcija 1: S obzirom da su opcije detaljno predstavljene u Poglavlju 3, ovaj odeljak će se ukratko pozabaviti prednostima i nedostacima opcija u kontekstu. *Opciju "Bez promena"* nije moguće implementirati zbog zakonskih promena, koje su se desile uglavnom u zakonodavstvu za unutrašnju trgovinu i komercijalnim preduzećima.

Opcija 2: Radnje u okviru opcije 2 su nemoguće, pošto se značajan deo odredbi Zakona preklapa sa preko dvadeset zakonskih i podzakonskih akata, koji su trenutno na snazi na Kosovu, uključujući obim, definicije i mehanizme uključene u proces implementacije. Takođe, nedostatak podzakonskih akata, koji regulišu definiciju zanatske delatnosti, pitanje registara i proces licenciranja moraju imati preciznu referencu u primarnom zakonodavstvu. To je i regulacija i rad komora koje predstavljaju preduzeća koja moraju imati pravna jasnoć, ono što nije regulisano važećim zakonom. Nemoguće je otkloniti sve ove nedostatke u okviru amandmana, što dovodi do toga da je implementacija opcije 2 teška za implementaciju jer zahteva izmenu skoro 60% odredbi važećeg zakona.

Opcija 3: Postoji nekoliko opravdanja za izradu novog zakona o zanatstvu:

1. **Ekonomska korist:** Zanatska industrija ima potencijal da stvori radna mesta, stimuliše domaću ekonomiju i ostvari prihod. Podržavajući i promovišući razvoj zanatstva i zanatske industrije, zakon donosi ekonomske koristi, kao što je povećanje mogućnosti zapošljavanja.
2. **Očuvanje kulturnog nasleđa:** Zanatstvo je sastavni deo kulturnog nasleđa. Zakon o zanatstvu i rukotvorina pomaže u očuvanju tradicionalnih zanatskih tehnika i proizvoda, kao i na promovisanju rukotvorina putem sajмова.
3. **Kontrola kvaliteta:** Zakon uspostavlja standarde kontrole kvaliteta, kako bi se osiguralo da proizvedeni zanati ispunjavaju određene standarde kvaliteta. Ovo može pomoći u zaštiti reputacije zanatske industrije i sprečiti prodaju nekvalitetnih ili nesigurnih proizvoda.
4. **Zaštita životne sredine:** Zakon utvrđuje da zanatski proizvodi ne smeju da utiču na životnu sredinu, jer uspostavlja ekološke standarde koji se moraju ispuniti, čime se promovišu održive i odgovorne proizvodne prakse.
5. **Zaštita i sigurnost:** Zakon uspostavlja pravila koja štite prava zanatlija i osiguravaju dobrobit zanatlija, kao i promovišu poštnu poslovnu praksu.

Generalno, zakon pruža pravni okvir za unapređenje ekonomskog rasta, očuvanje kulturnog nasleđa, garantovanje kvaliteta, zaštitu životne sredine i unapređenje zaštite i sigurnosti u zanatskoj industriji, što ga čini opravdanom inicijativom.

Tabela 8 Poređenje opcija

Metoda poređenja: Višekriterijska analiza (VKA)									
Opcije	Opcija 1: Bez promena			Opcija 2: Izmena i dopuna zakonskih odredbi/zakona			Opcija 3: Izrada zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju zanatstva		
Relevantan pozitivan rezultat	Nema troškova			Nema troškova			.....		
Relevantni i negativni rezultati	Zakonski nedostaci i neefikasna primena zakona se nastavljaju			Bolje sprovođenje zakona u poređenju sa opcijom <i>status quo</i> ; međutim, izmenjeni zakon ne pokriva sve pravne praznine			Minimalni negativan rezultat ako je sprovođenje ažuriranih pravila neefikasno		
Relevantni i troškovi	Nema dodatnih troškova			Dodatni finansijski troškovi, uz poboljšana ograničena pravila i sprovođenje			Dodatni finansijski troškovi sa poboljšanim propisima i sprovođenjem		
Procena očekivanog uticaja na budžet	1 Godina	2 Godina	3 Godina	1 Godina	2 Godina	3 Godina	1 Godina	2 Godina	3 Godina
				x	x	x	x	x	x
Zaključak	Nema koristi i nema troškova			Nudi male pozitivne prednosti uz veću cenu			Nudi velike prednosti po razumnoj ceni		

6.2. Plan implementacije za željenu opciju

S obzirom na detaljan opis izazova na koje Opcija 3 ima za cilj da se pozabavi, kao i naredne koristi ukoliko se opcija 3 usvoji, ovaj deo se fokusira na plan implementacije za izradu Posebnog zakona o zanatstvu i rukotvorine.

Tabela 9: Plan sprovođenja Opcije 3: Izrada, usvajanje i sprovođenje Zakona o zanatstvu, očuvanju i razvoju rukotvorina

Svrha politike	Izrada, usvajanje i sprovođenje stabilnog i funkcionalnog pravnog okvira u oblasti zanatstva i rukotvorina, kroz koji nastojimo zaštititi interese zanatlija.	Procenjeni trošak
Strateški cilj	Uređenje pravnog i institucionalnog okvira u oblasti zanatstva. Izgradnja fer, prilagodljivog i konkurentnog poslovnog okruženja;	
	Zakon o zanatstvu, očuvanju i razvoju zanatstva, usvojen;	

Specifični cilj 1: Stvaranje zakonskog okvira koji podržava i promoviše razvoj zanatstva i zanatske industrije ;	Proizvod 1.1		1 godina	2 godina	3 godina	4 godina	5 godina	Odgovorna institucija		
		Formirane radne grupe i izrada zakona	x						MIPT	8.000
		Međuministarske konsultacije	x						MIPT	500
		Javne konsultacije putem relevantne online platforme	x						MIPT	1500
		Priprema materijala za usvajanje Vlade	x						MIPT	500
		Informisanje zainteresovanih strana o zakonu.	x						MIPT	3500
		Proizvod 1.2	Podzakonski akti i spiskovi o zanatskoj delatnosti, stručna kvalifikacija sprema							
			1 godina	2 godina	3 godina	4 godina	5 godina	Odgovorna institucija		
		Formirane radne grupe i izrada podzakona		x				MIPT	3,000	

		skih akata								
		Među ministarske konsultacije		x				MIPT	500	
		Javne konsultacije putem relevantne online platforme		x				MIPT	1500	
		Informisanje zainteresovanih strana o zakonu.		x				MIPT	1500	
Specifični cilj 2: Stvaranje institucionalnih mehanizama i podjela odgovornosti u oblasti rukotvorina;	Proizvod 2.1	Posebna jedinica u Privredne komore Kosova uspostavljena i operacionalizovana								
			Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5			
		Razvoj organizacione strukture		x					1000	
		Zapošljavanje dodatnog osoblja		x	x				2x33000	
		Inventar		x					3000	
		Izrada plana izgradnje kapacitet							10000	

		a i njegova implementacija							
Specifični cilj 3: Razvoj sistema za podršku zanatstvu i zanatstvu ;	Proizvod 3.1	Šeme podrške zanatstvu, funkcionalne (KESA)							
		3.1.1 Izrada i implementacija Programa			x	x			10000
		Dizajn, implementacija i praćenje šema podrške za rukotvorine			x	x	x	MIPT/KESA	300000
Cilj 4: Obrazovanje i stručno osposobljavanje u oblasti zanatstva ;	Proizvod 4.1	Nacionalni okvir kvalifikacija (MONTI), ažuriran							
			1 godina	2 godina	3 godina	4 godina	5 godina		
		Usklađivanje zanatskih delatnosti i zanimanja sa Okvirom			x				5000
		Razvoj programa stručnog usavršavanja od			x				7000

		strane PKK-a							
Specifični i cilj 5: Unapređenje pružanja javnih usluga za obrt;	Proizvod d 5.1	Digitalna platforma, kreirana (PKK)							
			1 godin a	2 godin a	3 godin a	4 godina	5 godina		
		Projekto vanje javnih usluga u skladu sa zahtevim a ZOUP		x					5000
		Razvoj i održavan je platform e		x	x	x			50000
		Obuka službeni ka za rad platform e			x				5000
Specifični i cilj 6: Kontinuir ano informisa nje zanatlija.	Proizvod d 6.1	Sprovedena sveobuhvatna komunikacijska kampanja (MIPT/KESA)							
			1 godin a	2 godin a	3 godin a	4 godina	5 godina		
		Sastanci sa zanatsko m zajednic om i udruženji ma				x			5000
		Organiza cija i učešće na sajmovi ma/izlož				x			50000

		bama KIESA zanatskih proizvod a							
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Poglavlje 7: Zaključak i naredni koraci

Na osnovu gore navedenih nalaza, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine/Departman za preduzetništvo kao izrađivač ovog koncept dokumenta preporučuje Vladi Republike Kosovo da usvoji Opciju 3, koja predlaže izradu novog Zakona o zanatstvu, očuvanje i razvoj zanatstva.

Generalno, zakon o zanatstvu, očuvanju i razvoju zanatstva u Republici Kosovo ima za cilj da promovise razvoj zanatstva i zanatske industrije, očuva tradicionalne rukotvorine, podstakne inovacije i obezbedi primenu standarda kvaliteta i bezbednosti. Zakon, takođe pruža pravni okvir koji podržava zanatske radove i podstiče saradnju između zainteresovanih strana u promovisanju razvoja zanatstva u Republici Kosovo.

Nakon usvajanja ovog koncept dokumenta, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine će preduzeti potrebne procedure za izradu zakona, u skladu sa predloženim principima i rešenjima.

7.1: Odredbe za praćenje i vrednovanje

Nakon usvajanja ovog koncept dokumenta, očekuje se da novi zakon bude usvojen od strane Skupštine Republike Kosovo do kraja 2024. godine.

Prilog 1: Obrazac procene ekonomskog uticaja¹

Kategorija ekonomskog uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili kosto uticaja	Željeni nivo analize
		da	ne	Visoka/niska	Visoka/niska	
Radna mesta ²	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	x			Nisko	
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Hoće li to uticati na nivo plaćanja?		x			
	Hoće li to uticati na lakoću pronalazjenja posla?		x			
Poslovanje	Hoće li to uticati na pristup finansijama za preduzeća?		x			
	Hoće li određeni proizvodi biti povučeni sa tržišta?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?		x			
	Hoće li se preduzeća zatvoriti?		x			
	Hoće li se otvoriti nova preduzeća?		x			
Administrativno opterećenje	Postoje li obaveze za preduzeća da daju nove informacije?		x			
	Da li je obaveza davanja poslovnih informacija pojednostavljena?	x		Visoko	Nisko	
Trgovina	Očekuje li se promena trenutnih tokova uvoza?		x			
	Očekuje li se promena trenutnih izvoznih tokova?		x			
Transport	Hoće li to uticati na način na koji se prevoze putnici i/ili roba?		x			
	Hoće li biti razlike u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		x			

¹Novo zakonodavstvo poboljšava i pojednostavljuje pravno i institucionalno okruženje, ali se opštenito vjeruje da je statističko poboljšanje malo.

²Kada to utiče na radna mesta, biće i socijalnih uticaja.

Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?	x		Nisko	Nisko	
	Očekuje li se da će kompanije otkazati ili odgoditi investicije za kasnije?		x			
	Hoće li se povećati ulaganja dijaspore?		x			
	Hoće li se smanjiti ulaganja dijaspore?		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati ?		x			
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti ?		x			
Konkurentnost	Hoće li se poslovna cena proizvoda, poput struje, povećati?		x			
	Hoće li se cena poslovnih inputa, poput električne energije, smanjiti?		x			
	Da li je verovatno da će se stimulirati inovacije i istraživanje?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti ugušeni?		x			
Uticaj na MSP	Da li su mala i srednja preduzeća uglavnom među pogodnim preduzećima?	x		Visoko	Nisko	
Cene i konkurencija	Hoće li se povećati broj roba i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima?		x			
	Hoće li se smanjiti broj roba i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li cene postojećih roba i usluga porasti?		x			
	Hoće li se cene postojećih roba i usluga smanjiti?		x			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?	x		Nisko	Nisko	
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u nekom određenom regionu?		x			

Opšti ekonomski razvoj	Hoće li to uticati na budući ekonomski rast?	x		Nisko	Nisko	
	Da li bi to moglo uticati na stopu inflacije?		x			

Prilog 2: Obrazac procene društvenog uticaja ³

Kategorija društvenog uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visoka/niska	Očekivana korist ili trošak uticaja Visoka/niska	Željeni nivo analize
		da	ne			
Radna mesta ⁴	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Jesu li pogođena radna mesta u određenom poslovnom sektoru?		x			
	Hoće li biti uticaja na nivo plaćanja?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li to uticati na lakše pronalaženje posla?	x		Nisko	Nisko	
Regionalni i društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u nekom određenom regionu ili gradu?	x		Nisko	Nisko	
Uslovi rada	Da li su ugrožena radnička prava?		x			
	Da li su predviđeni ili ukinuti standardi opasnog rada? (očekuju se bolji standardi)	x		Visoko	Nisko	

³Novo zakonodavstvo poboljšava i pojednostavljuje pravno i institucionalno okruženje, ali se opštenito veruje da je statističko poboljšanje malo.

⁴Kada to utiče na radna mesta, biće i ekonomskih uticaja.

	Hoće li to uticati na način socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?		x			
Socijalna inkluzija	Hoće li to uticati na siromaštvo?		x			
	Hoće li to uticati na pristup šemama socijalne zaštite?		x			
	Hoće li se promeniti cene postojećih roba i usluga?		x			
	Hoće li to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		x			
Obrazovna nje	Hoće li to uticati na osnovno obrazovanje?		x			
	Hoće li to uticati na srednje obrazovanje?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li to uticati na visoko obrazovanje?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li biti uticaja na stručno osposobljavanje?	x		Visoko	Visoko	
	Hoće li to imati uticaja na obuku radnika i tokom života?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li to uticati na slobodu akademske samouprave?		x			
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?	x		Nisko	Nisko	
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		x			
	Da li utiču na mogućnost da osobe sa invaliditetom učestvuju u kulturnim aktivnostima ili imaju koristi od njih?		x			
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturne baštine?	x		Nisko	Nisko	
Upravljanje	Da li opcija utiče na sposobnost građana da		x			

	učestvuju u demokratskom procesu?					
	Da li se svi tretiraju jednako?	x		Visoko	Nisko	Nisko
	Hoće li javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	x		Visoko	Nisko	Visoko
	Da li opcija utiče na način na koji političke stranke deluju?		x			
	Hoće li to uticati na civilno društvo?		x			
Zdravlje i avna sigurnost	Hoće li to imati ikakvog uticaja na živote ljudi, poput očekivanog životnog veka ili stope smrtnosti?		x			
	Hoće li to uticati na kvalitet hrane?		x			
	Hoće li se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih supstanci? (smanjenje)	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li biti posljedica po zdravlje zbog promena nivoa buke ili kvaliteta zraka, vode i/ili zemlje?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li biti posljedica po zdravlje zbog promena u korišćenju energije?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li biti posljedica po zdravlje zbog promena u odlaganju otpada?		x			
	Hoće li biti uticaja na način života ljudi, kao što je njihov nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		x			
	Da li postoje posebne grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određene faktorima kao što su starost, pol, invaliditet, društvena grupa ili region)?	x		Nisko	Nisko	
Kriminal i sigurnost	Da li kriminalci mogu biti pogođeni?		x			

	Da li kriminal utiče na potencijalni profit?		x			
	Da li to utiče na nivo korupcije?		x			
	Da li to utiče na kapacitete za provođenje zakona?	x		Visoko	Nisko	
	Ima li ikakvog uticaja na prava i sigurnost žrtava kriminala?		x			

Prilog 3: Obrazac procene uticaja na životnu sredinu⁵

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili kosto uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne	Visoka/niska	Visoka/niska	
Održiva klima i životna sredina	Hoće li to uticati na emisiju stakleničkih gasova (ugljeni dioksid, metan, itd.)?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li to uticati na potrošnju goriva?		x			
	Hoće li se promeniti raznovrsnost resursa koji se koriste za proizvodnju energije?		x			
	Hoće li doći do promene cena proizvoda koji su ekološki prihvatljivi?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li određene aktivnosti biti manje zagađujuće?	x		Nisko	Nisko	
Kvalitet zraka	Hoće li to uticati na emisiju zagađujućih materija?	x		Nisko	Nisko	
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?		x			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		x			
	Da li opcija utiče na izvore pitke vode?		x			
Kvalitet zemlje i korišćenje zemljišta	Hoće li biti uticaja na kvalitet zemlje (kao što je zakiseljavanje, zagađenje, upotreba pesticida ili herbicida)?		x			
	Hoće li to uticati na eroziju zemlje?		x			
	Hoće li se izgubiti teren (gradnjom i sl.)?		x			
	Hoće li zemljište biti vraćeno (putem dekontaminacije, itd.)?		x			

⁵Novo zakonodavstvo poboljšava i pojednostavljuje pravno i institucionalno okruženje, ali se opštenito vjeruje da je statističko poboljšanje malo.

	Hoće li doći do bilo kakve promene u korišćenju zemljišta (npr. od korišćenja šuma u poljoprivrednu ili urbanu upotrebu)?		x			
Otpad i reciklaža	Hoće li se promeniti količina nastalog otpada?		x			
	Hoće li se promeniti načini postupanja sa otpadom?		x			
	Hoće li biti uticaja na mogućnost recikliranja otpada?	x		Nisko	Nisko	
Upotreba resursa	Da li utiče opcija na korišćenje obnovljivih izvora (riblji fond, hidroenergija, solarna energija, itd.)?		x			
	Da li opcija utiče na korišćenje neobnovljivih resursa (podzemne vode, minerali, ugalj, itd.)?		x			
Stepen rizika po životnu sredinu	Hoće li biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li opcija uticati na spremnost za prirodne katastrofe? Da li je zaštita društva pogođena prirodnim katastrofama?		x			
	Hoće li biti uticaja na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?		x			
Bio diverzitet , flora i fauna	Hoće li uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?		x			
	Hoće li to uticati na broj vrsta u datom području?		x			
	Hoće li to uticati na tretman životinja?		x			
Dobrobit životinja	Hoće li to uticati na zdravlje životinja?	x		Nisko	Nisko	
	Hoće li uticati na kvalitetu i sigurnost stočne hrane?		x			

Aneks 4: Obrazac za procenu uticaja na osnovna prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne	Visoka/niska	Visoka/niska	
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na ljudsko dostojanstvo, njihovo pravo na život ili integritet osobe?		x			
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?		x			
	Da li utiče opcija privatnosti na privatnost osobe?		x			
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		x			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodica?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu mišljenja, savesti ili vere?		x			
	Da li to utiče na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		x			
	Jesu li garantovana individualna prava pristupa, ispravka i prigovora?	x		Visoko	Visoko	

	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?	x		Visoko	Visoko	
Azil	Da li opcija utiče na pravo na azil?		x			
Imovinska prava	Hoće li biti pogođena imovinska prava?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			
Jednak tretman	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x		Visoko	Visoko	
	Da li je verovatno da će određene grupe direktno ili indirektno pogođene diskriminacijom (npr. zbog pola, rase, boje kože, etničkog porekla, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije) biti nesrazmerno pogođene? Direktno ili indirektno?		x			
	Da li opcija utiče na prava osoba sa invaliditetom?		x			
Dječija prava	Da li opcija utiče na prava dece?		x			
Dobra administracija	Hoće li administrativne procedure postati komplikovanije?		x			
	Da li se utiče na način na koji administracija donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pristup bilo kojem dosijeu i dr.)?	x		Visoko	Nisko	
	O Krivičnom zakoniku i predviđenim kaznama: da li su ugrožena prava optuženog?		x			
	Je li ugrožen pristup pravdi?		x			

IZVEŠTAJ IZ PROCESA KONSULTACIJE NACRT KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZANATA

Uvod

Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine, odnosno Odeljenje za Preduzetništvo u svojstvu Organa Predlagača za izradu Koncept Dokumenta za Oblast Zanata je predložilo izradu ovog koncepta u cilju regulisanja i uspostavljanja funkcionalnog pravnog sistema za razvoj zanatstva uopšte, čime se definiše podrška, zaštita i nadzor zanatske delatnosti, kao samostalne ekonomske delatnosti sa ciljem ostvarivanja dobiti u proizvodnji, prometu, uslugama na tržištu kao i rukotvorina kao vrsta specifične industrije. Stoga, kroz izradu Koncept Dokumenta za Oblast Zanata, mi ćemo imati funkcionalan pravni okvir, kroz koji želimo da zaštitimo interese biznisa i poslovnih udruženja u Republici Kosovo koja deluju u oblasti zanata. Takođe ćemo postići veću usklađenost izrade i primene zakonodavstva u skladu sa praksom i standardima/modelima zemalja Evropske Unije.

Nacrt Koncept Dokumenta predstavljen je povodom obeležavanja Globalne Nedelje Preduzetništva 14.11.2023. Zanatska Komora Prizrena i dvadeset pet zanatskih biznisa učestvovali su na ovom događaju.

Na osnovu Pravilnika o Radu Vlade br. 09/2011, Uredbe br.13 / 2013 o Vladinoj Pravnoj Službi, Ministarstvo je prošlo sledeće korake zakonodavnog procesa, kao što su: formiranje radne grupe, učešće na nekoliko sastanaka sa radnom grupom za izradu početnog nacrtu Koncept Dokumenta za Oblast Zanata Kosova i nakon finalizacije, koncept dokument je poslat na konsultacije interesnim stranama.

Odeljenje za Preduzetništvo, kao glavni nosilac ovog procesa, obezbedilo je da analiza bude što kvalitetnija i da je izrađena u skladu sa standardima i pravilima definisanim u Vodiču i Priručniku za Izradu Konceptnih Dokumenta.

Da analiza bude što sveobuhvatnija i kvalitetnija, pored istraživačkog rada, konsultovane su i druge relevantne institucije koje će biti uključene u implementaciju zakonodavstva koji utiče na novi zakon.

Cilj i obim konsultacija prilikom izrade politika je važan da svi koji su uključeni u proces konsultacija su upoznati od samog početka sa ciljem i obimom ovog Koncept Dokumenta. Ovo će pomoći Ministarstvu da analizira situaciju, identifikuje probleme, opcije, pripremi preporuke i predloge stranaka, da ih uključi u izradu Koncept Dokumenta za Oblast Zanata.

Napredak procesa konsultacije

S obzirom da je proces konsultacije sproveden i razvijen u skladu sa pravilima i procedurama navedenim u Pravilniku o Radu Vlade br. 09/2011, Uredbi br 05/2016 o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, Uredbi o procesu konsultacija Br.062/2011 dt. 26.09.2011, Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine, kao organ predlagač ovog koncept dokumenta, razvilo je proces preliminarnih i javnih konsultacija, u kom periodu je upućen na konsultacije svim relevantnim institucijama i relevantnim udruženjima, u cilju pružanja informacije javnosti, a posebno interesnim grupama u cilju dobijanja javnog mnjenja i interesnih grupa o izradi Koncept Dokumenta.

Trajanje procesa konsultacija dotičnog dokumenta vršen je u skladu sa Pravilnikom o Radu Vlade br. 09/2011.

Metode Konsultacija	Datumi/trajanje	Broj učesnika	Broj učesnika koji su doprineli	Broj primljenih komentara
1. Konsultacije u pisanoj formi / u elektronskoj formi	09-30.11.2023 15 radnih dana	Dokument je prosleđen svim relevantnim institucijama i kancelarijama kako je definisano članom 7 Pravilnika o Radu Vlade br. 09/2011.	1	1
2. Publikacija na sajtu / E-platформи	01-22.12.2023 15 radnih dana	Otvoren za javnost i sve zainteresovane strane. Komentari su prihvaćeni samo od jedne strane.	1	
3. Javni sastanci	14.11.2022	130	0	
4. Konferencije				
5. Sastanci sa interesnim grupama				
6. Radionice				
7. Intervjui/sastanci licem –u-lice				
8. Istraživanje mišljenja				
9. Diskutativno glasanje				
10. Paneli sa				

građanima				
11. Štandovi na ulici				
12. drugo	Sastanak sa PKK 10.10.2023	5	0	

Sažet primljenih doprinosa tokom procesa konsultacija i kategorije saradnika

Dobili smo komentare iz Zanatske Komore Prizrena i Zanatske Komore Prištine.

Naredni koraci

Nakon završetka procesa preliminarnih konsultacija i javnih konsultacija, sprovedenih u skladu sa uputstvima i relevantnim standardima za javne konsultacije izdate u skladu sa PRV, nadležni zvaničnik za izradu nacrtu Koncept Dokumenta šalje koncept direktoru Pravnog Odeljenja nadležnog ministarstva koji, ukoliko nema primedbi, šalje nacrt koncepta na razmatranje i usvajanje, resornom Ministru preko Generalnog Sekretara nadležnog ministarstva.

Detaljna tabela sa informacijama za saradnike, rezonovanje za prihvaćene i odbijene odgovore.

Naziv organizacije / pojedinca	Komentar organizacije / pojedinca	Odgovor od Ministarstva U potpunosti prihvaćen Delimično prihvaćen Odbijen	Razjašnjenje od Ministarstva (naročito razlozi za neprihvatanje određenih komentara)
<i>Zanatska Komora Prizrena</i> (NVO)	Mi kao Zanatska Komora u Prizrenu smatramo da u ovoj fazi Vlada Kosova/MIPT treba zakonom da osnuje Zanatsku Komoru koja zastupa interese zanatlija.	Odbijen	Radna Grupa je odlučila da interese zanatlija zastupa Privredna Komora Kosova, koja će formirati posebnu jedinicu koja će pokrivati delokrug definisan Koncept Dokumentom. NVO koje zastupaju interese zanatlija kao svoje članice predstavljaće Zanatski Savet koji će osnovati MIPT.
<i>Zanatska Komora Prizrena</i> (NVO)	Organizacija, oblast delatnosti, spisak zanimanja.	U potpunosti prihvaćen	Svi su uključeni u Koncept Dokument.
<i>Zanatska Komora Prištine</i> (NVO)	Zanatska Komora u Prištini podržava predlog da interese zanatlija zastupa Privredna Komora Kosova, u okviru koje će biti formirana posebna Jedinica/Odeljenje koje će predstavljati zanatlije kako je definisano Koncept Dokumentom.	U potpunosti prihvaćen	Uključen je u Koncept Dokument.

